



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Archdekin Soc. Iesu S. Theol. Professoris
Theologia Tripartita Sive Resolutiones Polemicæ,
Speculativæ, Practicæ, Controversiarum, & Quæstionum,
etiam recentissimarum, quæ in Schola, & ...**

Missionarijs, & alijs animarum Curatoribus, & Theol. studiosis solerter
accommodatæ ...

De Controversijs Polemicis, & Scholasticis, etiam modernis

Archdekin, Richard

Antverpiæ, 1682

Controversia 5. An, & qualis detur Gratia Sufficiens.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40853

rata, est quædam Dei imago, & multò magis prout fuit in Adamo cum Sanctitate de facto creata. Hoc igitur modo rectè dicitur, quod errare, aut torqueri, non fit secundum naturam instituti hominis, prout scilicet cum singularibus Dei donis de facto condita fuit. Hinc, *naturaliter*, non sumitur ibi prout opponitur statui supernaturali, sed illi qui est contra naturam, & morales defectus qui eam comitantur. Et hac ratione solvuntur dicta quædam aliorum Patrum, dum asserunt dignitatem illam Adamo fuisse naturalem; tantum enim volunt eam fuisse Adamo concreatam, sicut dicimus illum naturalem esse hæredem coronæ, cui contingit nasci cum jure ad regni coronam, quamvis absolute sine isto jure nasci potuerit.

CONTROVERSIA QUINTA.

An, & qualis detur Gratia Sufficiens.

§. I.

Exponitur status Controversia.

Gratia sufficiens sumi potest prout opponitur insufficienti, quæ ad certum effectum v. g. ad amorem Dei nec proximè, nec remotè sufficit. Gratia verò sufficiens huic opposita talis est, ut possit vel proximè, vel remotè certum actum v. g. Dei amorem inferre; proximè quidem, si præter eam alia gratia non requiratur, remotè verò si non sufficiat per se ad amorem eliciendum, possit tamen sufficere ad actum fidei, vel alium, per quem obtinebitur gratia ulterior ad Dei amorem requisita.

Sed

Sed communius Gratia sufficiens accipitur pro ea, quæ opponitur gratiæ efficaci, estque talis ut possit voluntas cum ea exercere actum ad quem conceditur, de facto tamen eam non exercet, & hæc dicitur gratia merè sufficiens, nam gratia efficax non tantum est sufficiens, sed etiam semper cum actu connexa.

De gratia ergo merè sufficiens hic quærimus, an jam in statu naturæ lapsæ talis detur, quæ effectum suum non fortitur? Negat primò Calvinus *lib. 2. instit. cap. 3.* asserens omnem gratiam internam esse seriam; & efficacem, dari tamen vocationem externam aliquando inefficacem, cui dum voluntas non obtemperat peccatum admittit, tametsi ad obtemperandum gratiâ internâ destituatur.

Secundò, docet Jansenius *lib. 3. de gratia Christi cap. 1.* etsi data fuerit Adamo, & Angelis, nullum tamen jam in statu naturæ lapsæ concedi gratiam sufficientem quin simul sit efficax. v.g. nunquam dari gratiam, proximè sufficientem ad amandum Deum, quin amor ille à voluntate eliciatur. Hinc istam gratiam vocat perniciosam, inutilem lapsorum reparationi, & monstrum quoddam singulare gratiæ, novumque genus Augustino, Patribus, & D. Thomæ incognitum, & à Pelagianis excogitatum. Afferit quoque secum sentire Alvarez, Zumel, & alios Thomistas. Certum verò est illos in terminis docere dari de facto gratiam verè sufficientem, & omnino conari ut eam componant cum physica prædeterminatione, quam aiunt ad omnes actus requiri.

Admittenda est Gratia merè Sufficiens.

Probatur primò ex Scripturis, Matthæi 11. *Si in Tyro, & Sidone facta fuissent virtutes quæ in vobis, pridem in cilicio & cinere pœnitentiam egissent.* Ubi Christus exprobrat Judæis quod non fuerint conversi ad pœnitentiam cum illa gratia, cum qua Tyrij & Sidonij, si eam habuissent, pœnitentiam egissent. Atqui illa gratia fuit sufficiens ad pœnitendum, cum illa enim Tyrij & Sidonij actum pœnitentiæ eliciuissent si iis concessa fuisset. Ergo illa talis est ut potuerit in Judæis effectum habere, quem tamen sortita non fuit; aliàs contra eos iniqua fuisset Christi exprobratio, sic cum ea gratia actum pœnitentiæ elicere non potuissent.

Sed, inquires, S. Augustinus *lib. 2. de bono persever. cap. 14.* de Tyriis & Sidonis pronunciat: Quoniam ut crederent non erat eis datum, etiam unde crederent est negatum. Respondeo S. Augustinum tantum negare Tyriis datam esse gratiam quam Deus prævidit fore efficacem, sive quâ erant actu credituri; non negat autem datam esse aliquam sufficientem: neque ait credituros non fuisse si habuissent gratiam Judæis concessam, cum Christus credituros disertè affirmet.

Eodem spectat illud Proverbiorum cap. 1. *Vocavi & renuistis.* Et ad Rom. 2. *An divitias bonitatis ejus, & patientia, & benignitatis contemnitis?* Atque alia non minus manifesta Scripturarum oracula, quæ toties inculcant, peccantibus dari gratiam

gratiam cum qua poterant rectè operari, nisi illam propriæ voluntatis arbitrio cassam, & infructuosam reddidissent.

His conformia sunt Conciliorum decreta, ac novissimè Tridentini *Sess. 6. cap. 11.* ubi dum docet, justos posse per Christum piè vivere, & proficere, subdit rationem, *Deus enim semel justificatos non deserit, nisi ab ijs prius deseratur*: Et *cap. 13.* docet justificatos in Dei auxilio firmissimam spem collocare debere, *Deus enim*, inquit, *nisi ipsi illius gratia defuerint, sicut capit opus bonum, ita perficiet.* In quibus Concilium apertè supponit justis præberi gratiam sufficientem, & defectum bonæ operationis in nostra tantum voluntate residere.

Subscribit disertè S. Augustinus tum sæpe alibi, tum l. 80. trium quæstionem. q. 68. *Nec illi, inquit, qui noluerunt venire debent alteri tribuere, sed tantum sibi, quoniam ut venirent vocati, erat in eorum libera potestate.* Idem exprimit *lib. 1. ad Simplicianum q. 2.* Idem fusius urget *tract. 53.* in Joannem ubi docet Deum impertiri potestatem ut possimus filij Dei fieri per gratiam, hominem verò per liberum arbitrium gratiæ oblectari.

Postremò, veritas hujus doctrinæ invicte probatur, ex eo quod inter quinque propositiones Jansenij, hæc ut hæretica damnatur: *Interiori gratia in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur.* Hæc enim propositio in sensu authoris asserit, gratiam semper habere omnem effectum quem hic & nunc obtinere potest, & ad quem à Deo conceditur, licet non causet effectum ad quem actu non datur, aut quem in aliis circumstantiis obtinisset. Itaque ex damnatione prædictæ propositionis in sensu authoris, satis liquet definitum esse, interiori gratiæ aliquando resisti, sive

cam

eam non habere effectum quem hic & nunc
obtinere potest, & ad quem conceditur; atque
adeo dari gratiam merè sufficientem: non enim
rectè dicitur resisti gratiæ, nisi frustrando illam
effectu ad quem hic & nunc à Deo ordinatur.

Obiiciunt Adversarij contra gratiam merè
sufficientem, Primò, Hæc gratia sufficiens, est
illa gratia *Possibilitatis* à Pelagianis olim asserta,
& ab Augustino semper reprobata. Secundò,
Gratia sufficiens à natura requiritur ad non
peccandum: Ergo est naturæ debita: si est de-
bita, ergo non est gratia. Tertiò talis gratia suf-
ficiens nunquam sortitur effectum; Ergo est ali-
quod inutile & monstrosum genus gratiæ; qua-
lis esset medicina quæ nulli unquam prodesset.
Ut hæc, & his affinia breviter dissolvantur.

Respondeo ad primum, Duplicem dari possi-
bilitatem bene operandi, aliam fundatam in so-
lis viribus naturæ, quam in Pelagianis Augusti-
nus constanter oppugnabat lib. de natura &
gratia Cap. 11. & alibi. Alia est possibilitas quæ
tantum habetur in natura per gratiam adjuta,
& hæc includit gratiam sufficientem quæ natu-
ra fit potens ut rectè operetur, etiam pro eo
tempore quo negligit gratiæ cooperari: & hanc
disertè tuctur Augustinus eodem lib. de nat. &
grat. cap. 43.

Ad secundum, Negatur ultima consequen-
tia: Sic homini justo debetur gloria, hæc ta-
men vera est gratia. Quia igitur gratia sufficiens
debetur naturæ, non prout est in se, sed tantum
naturæ supernaturaliter elevatæ, hinc vera est
gratia & naturæ secundum se spectatæ omnino
indebita.

Ad tertium, Neganda est etiam consequentia:
Fatentur enim adversarij gratiam purè sufficien-
tem

tera in Angelis non fuisse monstrosam, etsi eorum vitio non fuerit fortata effectum: idem ergo de nostra admittendum est, quia quantum est ex parte, & virtute gratiæ, potest sequi effectus, & de facto alia gratia huic omnino similis actum bonum aliquando operatur. Monstruosa igitur tantum esset illa medicina, aut gratia, vicujus nullus absolute curari, aut inuari possit. Plura de hujus gratiæ natura, necessitate, & distinctione à gratia efficaci, ex dicendis magis elucescent.

S. 3.

An detur Gratia sufficiens omnibus, etiam obduratis, excæcatis, & facientibus quod in se est viribus natura?

DE his quæstionibus variæ sunt Doctorum etiam Catholicorum sententiæ. Negat Ariminensis, contra communioem, dari gratiam sufficientem Infidelibus quibus Christus non innotuit, quales erant Philosophi gentiles, Plato, Aristoteles, &c. Quoad obduratos, Bellarminus, Suarez, Ripalda, Herice &c. asserunt hanc gratiam etiam concedi obduratis, & excæcatis. Infantibus sine Baptismo morientibus non tribui sufficientia remedia ad salutem docet Ariminensis, Sotus, Vasquez, & quidam alij: affirmat Suarez, Lessius, Herice, & alij plures. Pro harum quæstionum resolutione.

Dico primò, Datur omnibus auxilium aliquod sufficiens saltem ad non peccandum, dum actum peccaminosum formaliter exercent. Hæc thesis est certa, contra Calvinum, ac Lutherum:

R

nec

nec non adversus Jansenium *lib. 3. de gratia Christi cap. 13.* qui id negat de infidelibus, obcæcatis, pluribus Judæis, & aliquibus justis.

Probat, Quia si homo, dum formaliter peccat, careret omni auxilio sufficienti tam ordinis naturalis, quam supernaturalis ad non peccandum, Deus præciperet illi rem impossibilem, nempe servare præcepta quæ nequeunt sine gratia sufficienti impleri. Atqui hoc repugnat Tridentino Sess. 6. c. 11. *Deus impossibilia non jubet, sed jubendo monet & facere quod possis, & petere quod non possis, & adjuvat ut possis.* Hinc damnata est Baij Prop. 64. *Homo peccat etiam damnabiliter in eo quod necessario facit.* De hac doctrina, quam ipsum rationis dictamen aversari videtur, plura diximus supra part. 1. tract. 2. contra propositionem primam ex 5. damnatis.

Dico secundò. Nulli adulto, etiam obdurato, aut excæcato, statuit Deus denegare gratiam sufficientem ad conversionem, & salutem; sed paratus est eam omnibus dare, si vel ipsi, vel alij ponerent eas circumstantias in quibus solet Deus gratiam præbere, quales sunt prædicatio Evangelij, exempla majorum, &c. Ita cum D. Thoma docet Alensis, Sotus, Vega alijque: Contra Medinam, Roffensem, & quosdam alios, qui volunt Deum statuisse quibusdam, ob enormia peccata, conversionis gratiam negare; sicut poterat illis in eo statu sine spe veniæ vitam auferre.

Probat, nostra assertio. Quia Deus Scripturis passim, & sine exceptione invitatur omnes peccatores ad pœnitentiam; ut Ezechielis 18. *Nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur & vivat.* Et 2. Petri c. 3. *Nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam converti.* Et de ipsis etiam in scelere obdu-

obduratis id indicat Apostolus ad Rom. 2. afferens, *Divitias bonitatis Dei concedi iis, qui secundum duritiam, & impœnitens cor thesaurizant sibi iram in die ire.* Non esset satis sincera ista omnium invitatio, si Deus positivè decrevisset quibusdam gratiam ad pœnitendum sufficientem denegare. Hinc Concil. Senonense in decreto fidei cap. 15. *Deus, inquit, semper in promptu est, & nec momentum præterit in quo non stet ad ostium, & pulset.*

Nec refert quod Deus quovis instanti possit justè peccatorem, sine spe pœnitentiæ, ad barathrum deturbare. Quia quamdiu vult illum relinquere viatorem, & præceptis subiicere, statuit etiam illi dare auxilia sufficientia, ut possit reconciliari; aliàs ad hoc tantum viveret ut sine spe salutis possit sibi peccata, & pœnas accumulare, in quo esset ipsis damnatis infelicior.

Obiicies primò, Varia Scripturæ loca, in quibus dicuntur quidam esse à Deo excæcati, & obdurati, & dari in reprobum sensum, nec posse credere, aut sanari. Quo modo sæpe etiam loquitur Augustinus, ideoque asserit Pharaoni obdurato peccatum non imputari.

Respondeo, hæc intelligenda de excæcatione, & obduratione tantum permissiva, & impossibilitate morali conversionis. Deus enim permittit aliquando magnos peccatores obdurari, & perire, non negando illis adjutorium sufficiens, se subtrahendo speciale auxilium cum quo prævidet ad pœnitentiam movendos si illo instructi fuissent: item permittendo aliquas peccandi occasiones, ac tentationes iis obvenire, cum quibus difficillima redditur eorum conversio sine majori gratia, quâ se indignos redderunt. Et de hac majori, & efficaci gratia, non verò de sufficienti, intelligendus est S. Augustinus,

nus, aliique, dum aliquando asserunt induratos gratiâ destitui;

Obiicies secundò, Status obdurationis in peccato, opponitur statui confirmationis in gratia. Atqui sic confirmari nequeunt peccare. Ergo consentaneum est ut obdurati defectu gratiæ nequeant converti.

Respondeo, dissimulato antecedente, negando consequentiam: facilius enim Deus concedit favorem compatibilem cum libera tendentia ad gloriam, quàm infligat pœnam cum illa tendentia non consistentem. Satis itaque statui confirmationis opponitur status obdurationis, per moralem impotentiam conversionis, quâ obdurati à spe gloriæ multum removentur, et si non penitus excludantur.

Obiicies tertio, Peccatores multi, in pœnam peccati admissi, à Deo subitâ morte puniuntur: imò aliquando in flagranti delicto dum peccant è vita abripiuntur. Atqui non apparet quomodo tunc paratus sit Deus his largiri sufficientem gratiam quâ possint converti: Ergo ea aliquibus negatur.

Respondeo negando minorem. Nam cum istiusmodi obitu repentino bene consistet, quod Deus ex parte sua fuerit paratus suppeditare gratiam, si pœnitendi occasio occurrisset, v. g. aliquis peccatorem ante mortem admonuisset, aut ipse de periculo mortis cogitasset priusquam ipso peccandi exercitio se constituit in illo statu, cum quo usus gratiæ non consistit. Non enim dicimus quemlibet omni momento, dum dormit, aut nulla incidit salutaris cogitatio, gratiam proximè sufficientem in promptu habere, sed dum adest præsens occasio se determinandi ad bene aut male agendum.

Ex-

Extendi potest hæc doctrina ad Infantes sine Baptismo extinctos, quibus Deus quantum est ex parte sua, prospectum cupit de Baptismo tanquam remedio ad salutem sufficienti. Afferit enim Apostolus 1. ad Timoth. 2. Deum velle omnes homines salvos fieri: & merita Christi ex parte sua, & in actu primo tam latè se extendere ad omnes salvandos, quam peccatum Adami ad omnes perdendos. Et quamvis non rarò eveniat aliquos infantes interire absque Baptismo, id per accidens contingit, ex eo quod eorum parentes ad ea loca se contulerint, aut causas naturales aliqui liberè posuerint ex quibus infantes in lucem edi, aut certè Baptismus illis applicari non potuerit; quorum libertatem ob alias causas contra cursum communem naturæ Deus impedire noluit. Quod non officit sinceræ voluntati quâ Deus ex parte sua media infantibus ad salutem necessaria præparavit, quæ hominibus ordinario modo applicanda committitur; sicuti sincerè cupit pauperi subvenire, qui elemosynam famulo distribuendam tradit, licet hic pro sua libertate aliquibus eam elargiri prætermittat.

Dico tertio: Probabile est, homini facienti quod in se est viribus naturæ, Deum non denegare gratiam primam, quâ possit credere, & salutem operari: modò per hoc non intelligas, operibus ex viribus solius naturæ factis per modum positivæ dispositionis, aut meriti, gratiam primam infallibiliter annexam esse, sed ex solo beneplacito Dei, decernentis omnibus obicem non ponentibus suam gratiam præbere. Est communior sententia Theologorum apud Suarez. 1. part. 1. 2. de prædest. cap. 18. quam etiam docuerunt nonnulli Thomistæ, quamvis eam

cenfuret Alvarez de auxiliis disp. 56. n. 21. & alios habeat adverfarios.

Ratio præcipua eft, quod id videatur congruum divinæ benignitati, quæ omnibus univerfim præparavit gratiam fufficientem, ut eam infallibiliter conferat fingulis non ponentibus obicem. Cum enim Deus fæpe non denegat auxilia fua gentilibus, qui per continuata peccata fe præbent positivè indignos ifto beneficio, congruum eft, ut eam gratiam iis conferat qui obfervando legem naturæ remonent illud gratiæ impedimentum, & faltem fe reddunt phyficè capaces, ut commune illud Dei beneficium ad fe extendatur: atque ita non defit ex parte Dei illuftratio & auxilium fupernaturale, quo faltem poffint ad falutarem Dei notitiam, & inde ad falutem pervenire.

Dices, Huic doctrinæ repugnat Concil. Arauficanum damnans Semipelagianos, quod afferrent initium fidei effe ex nobis, five ex bonis operibus viribus naturæ factis, quibus ad gratiam fidei percipiendam difponimur.

Refpondeo, hanc doctrinam toto cælo à Semipelagianis diftare. Docebant illi primò, nos per merita naturalia abfolutè promereri primam gratiam ad credendum, hæc verò fententia id omnino pernegat, & gratiam, naturæ legem fervantibus conferendam, non refundit in merita iftorum operum, fed in meram Dei benignitatem. Secundò, afferbant Semipelagiani, folis habentibus merita naturalia lege ordinariâ à Deo gratiam & quidem efficacem conferri, quod hæc opinio penitus abhorret. Unde perperam docebant illi, propter huiusmodi merita etiam conditionata infantes Baptizari, & alios ob eorum defectum Baptifmi beneficio privari.

privari. Hæc igitur doctrina nullo istorum errore inficitur; nec aliud apparet quo minus possit inter opiniones in Scholis probabiles merito reputari.

Ex quibus porrò facile est perspicere hanc opinionem non tantum ab errore, sed etiam à doctrina Semipelagianorum longissimè recedere. Et sanè quod supra in assertione probabile diximus, Deum sic facienti quod in se est, non denegare primam gratiam ad credendum, ipse Doctor Angelicus non probabile, sed certissimum dicere videtur, *De verit. quest. 14. de fide, a. 11. ad 1. his verbis*: Dicendum, quod non sequitur inconveniens, posito quod quilibet teneatur aliquid explicitè credere, si in sylvis, vel inter bruta animalia nutriatur. Hoc enim ad divinam providentiam pertinet, ut cuilibet provideat de necessariis ad salutem, dummodò ex parte ejus non impediatur. Si enim aliquis taliter nutritus ductum naturalis rationis sequeretur in appetitu boni, & fuga mali, certissimè est tenendum, quod ei Deus vel per internam inspirationem revelaret ea, quæ sunt ad credendum necessaria, vel aliquem fidei prædicatorem ad ipsum dirigeret. Rursus, *in 2. sent. dist. 28. q. 1. art. 4. ad 4.* Dicendum, quod etiam ad fidem habendam aliquis se præparare potest per id, quod in naturali ratione est. Unde dicitur quod si aliquis in Barbaris natus nationibus, quod in se est faciat, Deus sibi revelabit illud quod necessarium est ad salutem, vel inspirando, vel Doctorem mittendo: hæcenus S. Doctor. De cetero, satis constat, quod ipsa conversio ad Deum quâ talis credere actu incipit, non sit jam ex viribus naturæ, sed ex Dei adjutorio supernaturali: ante conversionem verò ad primam

R 4

Dei

Dei notitiam & fidem supponitur habuisse ad-
jutorium ordinis naturalis, ut indicant illa ver-
ba D. Thomæ : Si aliquis taliter nutritus (in
sylvis) ductum naturalis rationis sequeretur,
certissimè est tenendum &c. Id quoque ex sola
Dei *providentia* & beneplacito fieri, homine in-
fideli ex ductu rationis naturalis inspirationem
fidei *non impediente* per sua peccata, conformiter
ab initio diximus.

CONTROVERSIA SEXTA

De viribus Naturæ sine adjutorio Gratiæ divinæ.

S. I.

*Quid possit homo prestare absque Gratia in servanda
lege naturæ, & tentatione superanda?*

Dico breviter primò : In natura lapsa sine
gratia datur potentia physica servandi col-
lectivè totam legem naturæ. Ita docent Ariaga,
& plures alij. Quia etiam sepositâ gratiâ homo
peccabit si violet legem naturæ. Atqui poten-
tia peccandi includit potentiam saltem physi-
cam non peccandi, nemo enim potest peccare
in eo quod physicè nequit vitare.

Dico secundò, Homo tamen lapsus habet ne-
cessitatem moralem saltem ex parte violandi le-
gem naturæ, si longo tempore ei desit gratia.
Hæc est communis doctrina Theologorum, a-
deo ut opposita censeatur errori proxima.

Ratio desumitur ex eo, quod Concilia & Pa-
tres in illud Apostoli ad Rom. 7. *Infelix ego homo*
quis